

Aan: Bestuur politieke partijen en politieke jongerenorganisaties

Aandacht voor transgender personen en intersekse personen in aanloop naar de verkiezingen voor de Tweede Kamer

Amsterdam, 14 juni 2016

Geachte lezer,

Uiterlijk op 15 maart 2017 kiest Nederland zijn nieuwe volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer. Veel politieke partijen zijn reeds bezig om de contouren van hun verkiezingsprogramma's vast te stellen. Dat is de belangrijkste reden dat wij u nu benaderen.

Met deze brief stellen wij u voor om passages in uw verkiezingsprogramma op te nemen die een streep zetten door de discriminatie van transgender personen en intersekse¹ personen en hen dezelfde rechten en geneugten biedt als iedere andere Nederlander. Wij bepleiten voor een ieder het recht om jezelf te kunnen zijn in Nederland, ongeacht genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken. Hieronder schetsen we de stand van zaken en de noodzakelijke maatregelen om van Nederland een land te maken waarin het mensenrecht op privacy, op non-discriminatie en op zelfbeschikking voor een ieder wordt erkend.

Successen behaald...

Ten aanzien van de emancipatie van trans personen en intersekse personen zijn voorzichtig de eerste stapjes gezet. De maatschappelijke zichtbaarheid groeit.

- In opdracht van OCW heeft het SCP in 2013 voor het eerst een verkennend rapport gepubliceerd over intersekse.
- Mede door de aandacht in de Tweede Kamer zijn het afgelopen jaar voor het eerst een aantal intersekse kinderen zonder geslachtsaanduiding geregistreerd in de Basisregistratie Personen en zijn inmiddels voor deze kinderen ook paspoorten verstrekt zonder geslachtsaanduiding – een mogelijkheid die op basis van art. 1:19d BW al langer bestond, maar waarvan door maatschappelijke en medische druk niet eerder gebruik van is gemaakt.
- Mede dankzij meerderheden in de Tweede en Eerste Kamer is er in 2014 een grote stap voorwaarts gemaakt met het in werking treden van de nieuwe Transgenderwet. Sindsdien kunnen mensen hun geslacht in hun geboorteakte wijzigen, zonder vereiste medische ingrepen zoals sterilisatie.
- Een meerderheid van de Tweede Kamer nam een motie aan die oproept om de gronden genderidentiteit en –expressie expliciet op te nemen in de Algemene Wet Gelijke Behandeling.

¹ Intersekse heeft betrekking op de ervaringen van mensen die geboren worden met een lichaam dat niet voldoet aan de normatieve definitie van man en vrouw. In Nederland leven ongeveer 85.000 intersekse personen (1 op 200).

- En de regering beziet de meerwaarde van seksregistratie en de mogelijkheid om terughoudender te zijn om gegevens omtrent het geslacht te gebruiken.

Zonder u was dit alles niet gebeurd. En daar zijn we u dankbaar voor.

... maar we zijn er nog niet

Voor transgender personen en intersekse personen is er in Nederland nog veel te verbeteren. Gewoon jezelf kunnen zijn is voor hen nog een grote uitdaging.

Onderzoeken wijzen uit dat het welzijn van trans personen ver onder het gemiddelde is; stigma, discriminatie en (verbaal) geweld zijn hier onder meer debet aan. De hoge werkloosheid onder deze groep is schrikbarend. Na een transitie gaat het gemiddeld beter met deze groep; maar de drempels hiervoor zijn in de Nederlandse zorg hoog door de diagnostiek, de wachtlijsten en de beperkte vergoedingen.

Het verkennende onderzoek *Leven met intersekse/DSD* van het SCP heeft nog steeds geen vervolg gekregen, hoewel uit dat onderzoek is gebleken dat intersekse leidt tot problemen of belemmeringen die gevolgen hebben voor de leefsituatie – de personen in het onderzoek spreken over ‘anders’ zijn, zich eenzaam voelen en het ervaren van schaamte. Men past zich aan zodat de intersekseconditie onzichtbaar blijft en men is bang voor ongewenste bejegening die voortkomt uit onwetendheid, ongemak en/of onbegrip bij anderen. Door de fysieke belemmeringen en een verminderd psychosociaal welbevinden functioneren mensen soms minder goed of zij trekken zich terug, wat effect kan hebben op sociale relaties met medescholieren en collega’s en dus op de participatie. Intersekse kinderen worden gemedicaliseerd. Zij en hun ouders staan onder grote druk om met behulp van medische en psychologische interventies te kiezen voor een ‘normaliserende’ behandeling. Er is nog veel werk om de sociale stigmatisering tegen te gaan en intersekse personen in staat te stellen om, volledig geïnformeerd, hun eigen beslissingen over hun eigen lichaam te maken.

Nederland lijkt last te hebben van de wet van de remmende voorsprong. Veel Europese landen die nu met wetgeving komen, nemen stappen waarvoor men in Nederland nog te huiverig bleek. Zoals de wettelijke bescherming tegen discriminatie van transgender personen en intersekse personen, en het laten vervallen van de deskundigenverklaring bij wijziging van het geslacht in officiële registraties. Of het loslaten van de minimumleeftijd van 16 jaar voor geslachtbevestigende operaties. De praktijk in deze landen leert, dat de terughoudendheid van een aantal politici niet gerechtvaardigd blijkt.

Wij vragen u bij het opstellen van uw verkiezingsprogramma de volgende punten mee te nemen in uw overwegingen:

Een streep door discriminatie

- De Algemene Wet Gelijke Behandeling kent nu geen expliciete discriminatiegrond die transgender personen en intersekse personen beschermt. Dat betekent in de praktijk een lage meldingsbereidheid en onnodige onduidelijkheid over de reikwijdte van de

huidige wetgeving. TNN en NNID pleiten voor het expliciet opnemen van genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken in de AWGB, om de transgemeenschap en de interseksegemeenschap duidelijk te maken dat de wet ook voor hen van toepassing is.

- Op dit moment kan het wijzigen van de registratie van geslacht pas vanaf 16 jaar en met instemming van een deskundige (art. 1:28 BW). (Ouders van jonge) interseksepersonen moeten voor een wijziging in de geslachtsregistratie de gang naar de rechter maken (art. 1:24 BW). De evaluatie van de Transgenderwet in 2017 biedt kansen om deze kwestie te corrigeren en transgender personen en intersekse personen werkelijke zelfbeschikking te geven. TNN en NNID vragen politieke partijen hierop alvast voor te sorteren.
- De registratie van geslacht in de Basisregistratie Personen biedt gebruikers van dit gegeven en de burger zelden meerwaarde. Wel levert de geslachtsregistratie veel problemen op voor transgender personen die zich met een ander gender identificeerden of noch als man of vrouw identificeren. Zij moeten hun gender wijzigen of worden 'geout' wanneer ze hun ID-documenten moeten laten zien. Ook voor een groep intersekse personen zou afschaffing van de geslachtsregistratie voordelen bieden. TNN en NNID zouden graag zien dat genderidentiteit en geslachtskenmerken worden behandeld als de privacy-zaak die ze zijn, die niet geregistreerd hoeft te worden en op zijn minst niet zichtbaar gemaakt hoeft te worden in het alledaagse leven.
- Een concrete maatregel om de positie van transgender personen op de arbeidsmarkt te verbeteren is het transitieverlof. Dit is een onderdeel uit het Actieplan 'T', van CAOP en TNN, welke in februari aan de Tweede Kamer is aangeboden. Het transitieverlof dient als verlofregeling om de afwezigheid van transgender personen die een medische transitie ondergaan financieel te ondervangen voor werkgever en werknemer (vergelijkbaar met zwangerschapsverlof). TNN en NNID pleiten daarom ervoor dat personen die van genderrol wisselen recht hebben op transitieverlof.

Veilig jezelf kunnen zijn

- Het indelen van de wereld in mannen en vrouwen en het hebben van verschillende voorzieningen voor mannen en vrouwen in openbare gelegenheden leidt voor genderdiverse personen vaak tot bedreigende, zelfs gewelddadige situaties. Hoe veilig je bent als 'zichtbaar' transgender persoon of intersekse persoon hangt af van de houding van de mensen om je heen. Genderdiverse personen hebben meer dan gemiddeld met discriminatie en geweld te maken. TNN pleit voor meer onderzoek naar de veiligheid van genderdiverse personen en pleit voor concrete maatregelen, zoals voortzetting van de afspraken die staan vermeld in de Veiligheidsagenda 2015 – 2018.
- Het is zorgwekkend dat een aantal slachtoffers geen vertrouwen zegt te hebben in het doen van aangifte bij de politie. TNN pleit voor drempelverlagende maatregelen voor transgenders om aangifte te doen, bijvoorbeeld door het bevorderen van de sensitiviteit bij politieagenten en aandacht hieraan te besteden in opleidingen. Samen met politie en openbaar ministerie zouden gemeenten in kaart moeten brengen waar de meeste incidenten zich voordoen om maatregelen te kunnen nemen.

- De acceptatie van transgender personen en intersekse personen heeft nog een lange weg te gaan. Juist wanneer zij in een kwetsbare situatie verkeren is acceptatie van groot belang. Het vergroten van kennis en acceptatie in het onderwijs, de jeugdzorg, bij zorginstellingen en bij de politie verbetert hun positie: bekendheid met transgender personen en intersekse personen, hun kwaliteiten en hun problematiek leidt tot een grotere herkenbaarheid en vergroot de maatschappelijke acceptatie. TNN en NNID pleiten voor meer voorlichting over genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken, waarbij de uitgangspunten respect en het kunnen zijn wie je bent, voorop staan. Scholen en de media zouden daarbij een belangrijke rol moeten spelen. Maar ook buurthuizen, sportverenigingen, culturele en religieuze instellingen hebben hierbij een rol te vervullen.

Betaalbare kwaliteitszorg op maat

- Tot op de dag van vandaag wordt er in Nederlandse ziekenhuizen onnodig en zonder toestemming van het kind medisch ingegrepen wanneer het kind een intersekseconditie heeft. NNID en TNN willen kinderen onder de 12 jaar hiertegen beschermen door deze behandelingen, behalve in levensbedreigende situaties, te verbieden. Daarnaast pleiten wij voor het afschaffen van de diagnose ‘genderdysforie’ voor prepuberale kinderen. Zij krijgen geen medische behandeling; een diagnose is dus onnodig en werkt stigmatiserend.
- De transitie voor trans personen wordt op dit moment maar gedeeltelijk vergoed uit de basisverzekering. Dat terwijl een geslaagde transitie sterk samenhangt met het welzijn van trans personen. Ook voor intersekse personen is het van essentieel belang voor hun gezondheid dat uiterlijke geslachtskenmerken als borstomvang en gezichtsbehaaring passen bij hun genderidentiteit. TNN en NNID pleiten voor vergoeding van alle benodigde transgender- en intersekse-zorg, dus ook voor secundaire geslachtskenmerken. Ook asielzoekers moeten toegang krijgen tot deze zorg.
- Wachtlijsten, zorgmonopolies en kennisgebrek maken medische hulp onnodig zwaar voor de transgender personen en intersekse personen die deze hulp nodig hebben. Verbetering kan behaald worden door deskundigheidsbevordering in academische centra en, specifiek voor transgender personen, decentralisatie van diagnostiek en nazorg, en het beperken van de wachtlijsten.
- TNN en NNID pleiten voor spreiding van zorginstellingen voor transgender personen en intersekse personen zodat psychologische en endocrinologische zorg nabij de woonplaats beschikbaar is. Ook transgender personen en intersekse personen hebben recht op een vrije keus van arts en zorgverleners.
- Voor intersekse personen is de overgang van kindergeneeskunde naar volwassenenzorg een ernstig probleem, waardoor veel intersekse personen na de switch ‘lost to follow-up’ geraken. NNID en TNN pleiten daarom voor een betere toegang tot de gezondheidszorg voor volwassen intersekse personen, waarbij vooral de mogelijkheid voor psychosociale hulp van belang is.

Verdere informatie

Het bovenstaande geeft op grote lijnen weer waar TNN en NNID voor staan en wat onze prioriteiten zijn. Wij kunnen ons goed voorstellen dat u graag nadere toelichting ontvangt. Veel informatie staat op de websites www.transgendernetwerk.nl en nnid.nl, maar wij zijn ook dagelijks telefonisch bereikbaar via telefoon of via email op:

- TNN: 020 205 0915 (b.g.g. 06 46 222 172)/ e.vanalphen@transgendernetwerk.nl.
- NNID: 024 322 0000 / info@nnid.nl

Onze medewerkers zijn altijd bereid u van aanvullende informatie te voorzien.

Met vriendelijke groet,

Corine van Dun

Voorzitter TNN

Inge Intven,

Voorzitter NNID